

מסע ההתעוררות הראשון של האדמו"ר מגור לא"י מאורע רב רושם למען בנין הארץ ועלייתם של יהודי פולין - והכיצד אפשר לזייף באופן נורא כזה את ההיסטוריה ולהעליל עלילות שוא ?

שכזאת, ונעלה מתוך קורות העתים את העובדות כי הויתן באשר למסעו הראשון, עזרתו ועתיר התוצאות של האדמו"ר מגור זצ"ל לארץ-ישראל. בעתון החילוני האדישאי "מאמענט" שהופיע בוורשה נמסרה בהדגשה ידיעה זו, בגיליון מיום כ"א אדר ב' שנת תרפ"א (31 בחודש מרץ 1921):

"אמש יצא הרבי מגור לארץ-ישראל — לי ערך בשעה 7 בערב הגיע הרבי מגור בכרכרה הרחומה לשני סוסים לבנים, למשרדי "אגודת (שלומי אמוני) ישראל", אותה שעה נתאספו במשרדי "האגודה" רבני וורשה, פרנסי הקהלה ומחשובי החסידים. הרבי נפרד מהקהל ובשעה 8 וחצי הגיע לבית-הנתיבות "הווינאי", אשר שם חיכו לו מאות חסידים. בקושי הצליחה הי' משטרה הפולנית לפנות דרך לרבי מגור, אשר עבירו ועבור 5 חבורות המלווים הוזמנה קרון מיוחדת במחלקה ב'. כשזוה הרכבת ניצב הרבי בחלון הקרון ונפגש במספחתו להיפרד מהקהל נשמעו קריאות: "דרך צלחה", צאתכם לשלום", בהצלחה".

בעתון הציוני הרשמי, "הינט", שהופיע בוורשה נתפרסמה, כתבה מירושלים, בגיליון מיום י"ט ניסן, תרפ"א (27 באפריל 1921):

"לשם קבלת פני האדמו"ר מגור יצאו מירושלים למצרים ראשי "כולל ווארשה" ונציגי אגודת ישראל. בתחנת-הרכבת בלוד נערכה קבלת-פנים בהשתתפות כארבעים איש, בהם נציגי "הכולל", ישיבת "חיי עולם", ועד העיר האשכנזי" וכן הרב יעקב משה חרל"פ בשם הרב קוק. כל אלה הגישו לרבי מגור אגרות ברכה בשם מוסדותיהם. גם מיפו באו לקבל את פני הרבי.

"כשהגיע הרבי מגור לירושלים — ביום ה' ניסן — נתקבצו רבים מיהודי ירושלים בתחנת הרכבת, ובתוכם נראה הרב זוננפלד, וכן רבים מתלמידי מוסדות-החינוך החרדים. כשנעצרה הרכבת השתררה צפיפות גדולה, ובעמל רב הצליחה המשטרה לפתוח "שביל צר" בתוך הי' קהל לעבור מן הרציף לתוך בית-הנתיבות. הי' רבי נעמד בפניה והחליף ברכת שלום עם הי' באים. הרב זוננפלד התכונן להשמיע נאום ברכה, אבל לרגלי הצפיפות לא אופשר הדבר. הרבי נכנס למכונית, וכעשר דקות נעצר לתת "שלום" לקהל החסידים. כשזוה המכונית גש מעו קריאות: "יחי רבנו" — הרבי נסע לאכ" סניה שלו אצל ר' דוד לייב כהן ברחוב הי' יהודים (בעיר העתיקה). עד חצות הליל באו ללא הרף להקביל את פניו. — בחבורת הרבי

המקור האחד — זו חוברת בשם "יקוב הדין את ההר", אשר עליה החתום איש בשם "אבא גרינ" ברג", ושם ההוצאה "הדת הלאומית" והיא נדפסה בדפוס "הפועל המזרחי" בתל-אביב מבלי ציון הי' תאריך, אך מתוכן הדברים נראה שהחוברת פורסמה בשנת תש"ג, בעצם מהלכה של השואה ובה הודפס שחור על גבי לבן:

" — מי הם האשמים הכי-גדולים בין הי' יהודים החרדים בחטא זה (החטא של ההתנגד דות לבנין הארץ — המעתיק) אם לא "אגודת ישראל", החצרים של האדמו"רים בפולין ובראש הצר מגור ? במשך כל הזמן התנגדו בכל כוחם להרעיון הציוני ומנעו רבבות מאחינו החסידים בפולין מלעלות ולבנות את הארץ ברוח התור רה והמסורה — האם דמי אחינו אלה, שי' נשחטו ושנקברו חיים בפולין אינם צועקים אלינו מן האדמה. שמתנגדי הציונות ובנין הארץ אלה, היו הגורמים הראשיים באסונם ובמותם — "

והמקור האחר — זה הספר רב החיקף תחת הכותרת המצלצלת "קידוש השם — כתבים מימי השואה מתוך הגנויים של ארכיון רינגלבלום בניטו ווארשה" ואשר בתור מחבר הכתבים מופיע "הרב שמעון הרבי רבאנד", המוצג כאחד מעוזריו ואף חברי-הנהלה של ארכיון הגיטו המחתרתי, הסכונה בתור ארכיון רינגלבלום, אף שם מייסדו ומנהלו ד"ר עמנואל רינגלבלום. אסף כתבים זה פורסם בתל-אביב בשנת תשכ"ט, בעריכתם של ד"ר בלומנטל וד"ר קרמיש, ואשר מספר של שמות נכבדים מופיע בתור "הועד הציבורי להוצאת הספר" — והנה באחד הנספחים אל "כתבי המחתרת" של גיטו ווארשה, במדור "רבני פולין ואדמו"ריה בעת המלחמה", נכללת "הערכה היסטורית" מעין זו מפרי עטו של הוברבאנד, מתאריך מאי 1942 לפי הציון בכתב-היד:

" — האדמו"ר מגור, כרובם של אדמו"רי פולין, נקט עמדה שלילית לגבי בנין ארץ-ישראל... רק משהתחילו העליות הגדולות לארץ הפכה המלה "ארץ ישראל" לרעיון, שהכניף מאות אלפי יהודים, בכוחה של "ארץ ישראל" התחילו הקבוצות הציוניות להפעיל השפעה ע" צומה על המוני יהודים בפולין, ובכדי שלא להפסיד השפעה זאת נקטה "אגודת ישראל" — אשר בראשה עמד האדמו"ר מגור — עמדה חיונית כלפי ארץ-ישראל. אבל רק למראית עין" —

ועכשיו נתאמץ להבליג על התפרצות הזעם והת' קיטמות הנפש כולה לנוכח דיבת אימת ומדהימה

מסלפי ההיסטוריה יש מכל הסוגים. יש כאלה המתאמצים לכל-הפחות להסוות את מעשה-התרמית — ובמלאכת-הסילוף המגמתית הם נעזרים בכל מיני אמצעים ותחבולות שונות, כגון: שימוש מתוחכם עם "הצא"אמת" (וזה בהתאם לעקרון: "סיפטיפיסטי", 50 אחוזים של אמת צולעת ועוד 50 אחוזים של שקר מוחלט); התעלמות גמורה מכל העובדות, "הלא-נר חות"; והכוננת זרקור הניתוח על דברים צדדיים ושוליים, לשם אחיזת-עינים גרידא.

אך יש טיפוס יותר גס ויותר שחצני של מסלפי היסטוריה, החוסכים מעצמם אף את הסיחה של השואה כלשהי, מכיוון שהם משתמשים בטכניקה של "הכוב הגדול" וסומכים על השפעתו המקסימה וכן מוחצת של "מאה אחוז שקר" — כלומר של סילוף האמת מן הקצה אל הקצה, של הפרחת אשמות שוא איזמות ונוראות, המדהימות עד כדי כך שאיש אינו מעז לפקפק בהן ובאמינותן, משום שלא יתכן כלל להעלות על הדעת שאין זו כי אם עלילה נתעבת ונמבזית ללא קורטוב של אחיזה במציאות כדוגמה נאמר — "עלילת דם".

"עלילת דם" — אמנם נתקלים במעשי-סילוף קי' צוניים ושחצניים כגון אלה בהיסטוריה, אשר אין צביון אחר ההולם אותם מאשר: עלילת דם!

ודא עקב — הסכנה טמונה בכך, שהיות והשקר הגדול והנורא דוקר ממש בעינים וצורם כל אותן נרצעים בכלל מהטיפול בשקר המבעית הזה שהנו בבחינת "מוקעה מחמת מיאוס", והסכנה מהי? אף יעשה השכל — יעשה הזמן, אמת וצדק, כי התגיון הבריא דוהה באורח מוחלט את השקר הגס כל-כך ואת העלילה הוורנית המכחישה כאילו את עצמה מיניה וביה — אבל גורם הזמן עלול פה להתנקט, ועל כגון דא רמזו חז"ל: "שבשחא כיוון דעל על", והשקר הנורא ביותר והבלתי-מכוסס כל עיקר עשוי אף הוא להכות שרשים דווקא בתוך הסערות והסופות של הזמן המעורער מיסדותיו.

★

כלפי מה הדברים אמורים? כלפי אותה עלילה שפלה ואפילה, אשר דרושה מידה מרובה של התאמצות נפשית לטפל בה, והיא — העלילה כי האדמו"ר זצ"ל מגור, אשר עוד מלפני 52 שנה היה מראשוני הסוללים את נתיבי-העליה מפולין לארץ-ישראל; דווקא אותו אה האדמו"ר מ' גור של העולם היהודי הכיר בו כאחד מהובבי ארץ-הקודש העקבים ביותר שבדור; דווקא כנגדו הושלכה העלילה הנמבזית הזאת, כי הוא "התנגד לבנין הארץ" הוא "שהניע את יהודי פולין מלע" לות ארצה" והוא "האחרא" בעד שרבים נספו בי שואה" —

האם צריך להתעסק ב"עלילת-דם" שכזו? האם נחוץ להכחיש שקר בזוי זה ולהוציא את האמת לאור היום? לא בנקל ניגשנו לנגוע בנושא זה, אלא שי' מכבר נאמר כי "עת לשתוק" וכן "עת לדבר", ונאמר כי יש זמנים של "אל תענה" ויש עתים של הצו: "ענה"! וברור, שיש הודמנויות של ציוני-דרך בי' חליפות העתים, ואז זוהי גם בבחינת חובת השעה, לפנינו פתוחים שני מקורות שבכחה, המציגים שני בעלי-עלילה משתי פניות מרוחקות ואף משתי זוויות-ראיה שונות, אשר הצד השווה שלהם כי שניהם קיבלו על עצמם להיות מפיצי עלילה נוראה זו.

מגור 6 נכבדים מפולין, שמוענינים לפתח מסחר ותעשיה בארץ-ישראל.

בעתון העברי "הצפירה" שנחשב בטאון ציוני מובהק, נתפרסם דו"ח מוסמך זה לאחר שובו של האדמו"ר מגור זצ"ל מביקורו בארץ — בגיליון מיום י"ח אייר תרפ"א (27 במאי 1921):

"כידוע שב שלשום הרבי מגור עם המשלחת האורתודוקסית מארץ-ישראל. עתון "ירד" (בס"א אגודת ישראל בפולין באותם הימים — המעתיק) מביא את דברי הרבי, שאמרם בשעת קבלת-הפנים שערכה אגודת ישראל לכבודו. כי דבריו אלה תיאר הרבי מגור את אשר ראה ופשה הוא עם משלחתו בארץ-ישראל.

הגנו מביאים דו"ח זה פה מלה במלה (ראנו נותנים בזאת כמה דברים עקרונים חשובים מ"חור דו"ח זה):

— "שבתי מארץ-ישראל — וצר לי ש"יצאתי משם. קשה עלי מדידתכם" יכולני למסור לכם עכשיו בקצרה, מה מצאתי שם, כי באריות — על ענינים ממשיים שונים, שפעלה המשלחת שלנו בארץ-ישראל ועל הרבה דברים שצריך עוד לגמורם. על אלה יספרו לכם חברי המשלחת, שיבואו במכוון לתכלית זו לזושרה. וגם לי יש למסור הרבה דברים פרטיים, שאמסרם אחר-כך.

בכלל, אוכל לומר לכם, שמצאתי הכל על צד היותר טוב. יהודים יכולים להתחייב שם בלי שום מניעה. יכולים לחיות שם חיי יהודים, כאשר היו אבותינו. גם פרנסה אפשר למצוא שם. ציידתי לי קודם את חיי היהודים היראים באונם הרבה יותר רע. משה שמצאתי. ראיתי שם בשיבות "מאה שערים" ו"חיי עולם" הרבה מאות יהודים, תלמידי"ה ו"חכמים" ומוסדות חינוך רבים, בדרך היהודי האמיתי.

עת לעשות הוא כשביל הישוב היהודי בארץ-ישראל. מי שיש בידו להתחייב שם — הרי בודאי מה טוב ומה נעים. ומי שי אין ביכולתו לעשות כן — צריך להשקיע לפחות חלק מהגנו, בארץ-ישראל. הישוב הארצישראלי מורכב ברובו המכריע מיהודים יראי-שמים, אולם הם נמצאים במצב דחוק ולכן מהגברים החפשיים עליהם. אם יבואו למשל, לירושלים 500 יהודים חרדים בעלי-פרנסה ואשפוזים — ישיגו היהודים היראים את ההשפעה הנכונה על חיי הציבור. יש חכמים רבות להגדיל את הישוב — עשינו שם את ההתחלה.

הרבה עמלתי גססון למען השקט את המחלוקת השוררת שם בין הרבנים. כי קיצור אני יכול לומר, כי אם איראפער היה להשלים בבת-אחת מחלוקת ארוכה כזו — הועילי בכל זאת להשפיע במידה מרובה על שני הצדדים. והגני מקוה שברצוני לא תלך לרוק.

ברצוני לחזור על דברי, כי ראיתי הרבה יותר משאמרתי פה. ראיתי אנשים עוסקים בעספי-מסחר שונים, כן אפשר במעט הן למצוא פרנסה. המאורעות כיפו (הפגרום) הרצון שפרכו הערבים ביפו — בשלחי חודש ניסן תרפ"א. לעת שהותו של האדמו"ר מגור בארץ-ישראל — המעתיק) — הם בודאי צוה. הערבים עשו שמות. אמנם יש רוצים להאשים את הקומוניסטים היהודים. בווינה נודע לי, כי עכבו את העליה. אך משערים, כי העיכוב לא יעמוד לימים רבים. — עדי"כאן דברי הרבי מגור.

מתוך הצגת פרטי העובדות והתיאורים, שנשאבו דווקא מתוך העתונות הציונית, מתקבלת איפוא תמונה כחיה ומדויקת הן על ההתעוררות הציבורית הרבה, שנתחוללה עם מסעו הראשון של האדמו"ר מגור לארץ-ישראל והן על עמדתו העקרונית, ה

חיובית ואף נלהבת, של האדמו"ר למען בנין הארץ למען התיישבות בארץ וכן ביהם לעליה ארצה. ולאחר עובדות יסודיות אלו צומתת האמת ההיסטורית — אכן, אמת מארץ הצמח! — עד היכן נראית על-בה ואפילו מנוכחת עצם העליה על, התנגדותו של האדמו"ר מגור לבנין הארץ? וכן הואי להצביע על איראלי מסקנות הגיוניות כדלהלן:

נקודה א' — מתי נתקיים מסעו הראשון והפרטים כל-כך של האדמו"ר מגור לארץ ישראל?

בשלהי החורף של שנת תרפ"א — והיה זה אך חדשים ספורים לאחר שנפסקו הקרבות בחזית ה"מלחמה בפולין, לנוכח הפלישה הקומוניסטית המסחר, שפרצה מגבולות אוקראינה; ואירע זה בשלב המוקדם ביותר — של הגותי-העליה הראשונה. ש"נסתמנה כתוצאה ישירה מהצגתה בלפור, ומשלהי-החורף הארשונים לכינון, תכנית הלאומי היהודי בארץ ישראל.

צא ובדוק, בדוק והשווה — כי מסע זה לא יום ולא נערך בשנות, העליות ההמוניות" מפולין לארץ-ישראל (כפי שזה מודגש בתוך, "סעיף אשמה" בספרו של הוכרובאנד, זאת אמרת, שהתופק הוא הנכון, כי לא זאת בלבד, שהאדמו"ר מגור לא הרש"פע כלל מהתעוררות, העליה ההמונית" לארץ-ישראל, אלא שיותר מכיר להגות, כי מסע זה של האדמו"ר הנערץ והמפורסם — הוא שהשפיע לא במעט על הלכיהורח של המוני בית ישראל בפולין בכיוון של התייחסות חיובית למען בנין הארץ ומ"עליה לארץ-ישראל.

נקודה ב' — מסעו של האדמו"ר מגור כראשית המפנה לעלייתם של יהודי פולין לארץ-ישראל מתוך יומה עצמית

עם קריאת תיאורי קבלות-הפנים ודיווחי הפעילות של האדמו"ר מגור לעת מסעו הראשון בארץ-ישראל יש לשים לב לפרט האופייני, שלא מוזכרת בהם באף רמז קל לנוכחם של המוסדות הציוניים בארץ לנוכח המאורע החשוב הזה. אשר צורך התרשמות רבה גם אצל ראשי השלטון המאנדאטורי הבריטי בארץ, שום נציג ציוני לא הופיע ולי, לשם ירישום בספר "טוקל" גרידא, לפת קבלות-הפנים בלוד וברירשלים יחס כזה של אדישות עומד כאלו במחירה מוחלטת לפיכח ההתעניינות הגדולה, שהפגינה העתונות ה"ציונית בפולין לכל מהלך הנסיעה ולעצם יזמתו של הרבי מגור לטובת בנין הארץ.

וכעת מסיק ודי להעמיד זה לעומת זה שני קטעים מתוך המובאות שהועתקו "מן המסורות", ואמנם איך בעימות ישיר עם האמת אשמה מהרידה זו, כי האדמו"ר מגור עמד בראש של אלה, שסכנו טאחינו החמישים בפולין מלעלות ולבנות את הארץ ברוח התורה והמסורה" — לנוכח אותו דו"ח אישי מהימן, שנשמע מסיו של האדמו"ר מגור ושהופק אף בחוגי הציבור הציוני ע"י העתון, "הצפירה", ואשר דברים הוצגו-להבות כגון אלה בשם החדור בחזקה רבה: אוכל לומר לכם, שמצאתי הכל על צד היותר טוב! יהודים יכולים להתחייב שם בלי כל מניעה. יכולים לחיות שם חיי יהודים כאשר היו אבותינו! גם פרנסה אפשר למצוא שם! —

נקודה ג' — עמדתו האיננה של האדמו"ר מגור בעד העליה וישוב הארץ למרות המאורע המדועע של הפגרום הערבי ביפו ומאורעות חדמים בארץ

אין ספק, שלפרט זה על העיתוי האופל של ביקור האדמו"ר בארץ, יש חשיבות עקרונית ומע"שית כאחד. היה זה בעצם הוועד הראשון בשל מעשי-הצד אכזריים וזדוניים על יהודים בארץ, כאות"מלחמה מצד הערבים נגד הנסיונות לתקם בית לאומי יהודי בארץ-ישראל. רישומו המדהים של ה"פגרום ביפו ניכר בצורה המורה מדי בקורות ארץ-ישראל המתחדשת, ואין להכחיל יותר חותמת לעמ"ד הו העקבית והבלתי-מתעררת של האדמו"ר מגור לבנין הארץ, מאשר הערותיו ותגובותיו של האדמו"ר לאחר המאורע הזה, שהכה בתדמחה את העולם ה"יהודי כולו.

מצד אחד ראה האדמו"ר צורך להדגיש בדרך

האדמו"ר מגור זצ"ל באחת מנסיעותיו התכופות לארץ-הקודש — בחבורת בני-לוייתו

שלו, כי, "מאורעות יפו הם צרה" וכי כתוצאה מכך, "עוכבה בנתיים העליה לארץ-ישראל", ומאידך גיסא, הלא חרף כל זה עמד והכריז האדמו"ר באותו מעמד, כי, "עת לעשות היא כשביל הישוב היהודי בארץ ישראל" ואת קריאתו זו הופנה מעל לכל, למי שיש בידו להתחייב שם, ופס זאת תבע פאלה שאין ביכולתם לעשות כן — להשקיע לפחות מרכושם בארץ ישראל, ואמנם כן, כיצד קבעו ואמרו ה"פעילים אכולי-שנאה ונמוליי-בושה? הרבי מגור נקט בעמדה שלילית לגבי בנין ארץ-ישראל? —

מבחינה היסטורית יש, כמובן, חשיבות מכרעת למכתב המסכם הידוע, מנסיעתו הראשונה של האדמו"ר לארץ-ישראל, אשר נכתב בדרך חזרה: "על הספינה" — ביום ד' אייר, שנת תרפ"א, ואשר מתוכו מן הדין להעלות ולהדגיש במלוא הדגש את הנקודות העקרוניות, שנוסחו בבהירות יתירה ויש בהם גם מעין פסיקה מפורשת עלינו דין תורה, דהיינו:

הכרעה ראשונה: למען העליה לארץ-ישראל, להתחייב בתוכה וכן להשקיע חון בבנינה

וכזה הניסוח במכתב הגיל: "הגני שבערצון מאד, בראותי כי יכולים גם לבוא אל המנוחה ולהתענג שמה בדרכי היהדות, כאשר הורנו אבותינו ואבות אביו תינו. ומי אשר חננו ה' יתברך בהון יוכל בלי שום ספק למצוא שם פרנסתו במנוחה שלימה ולשמור היהדות כראוי, באין מע"צ צור, אולם גם אלה שאין יכולים ואין חפצים להשתקע בארץ-הקודש דעתו — בכדי לעזור לאחייהם בני ישראל החרדים להתישב שמה — יפרישו כל אחד מהונו סכום מסוים ולקנות שם חבל נחלה והוא נושא פירות גם בעולם הזה, ואולי על זה רמזו חז"ל: 'שליש בקר' קע — הכוונה על קרקע ארץ-הקודש, כי במסכת ערכין דף כ"ט מבואר בגמרא, ש"קרקעות חוץ-לארץ המה כמו מטלטלי ד"

ארץ-ישראל. דרך הלצה יש לפרש בזה, מה שאמרנו ה"ל: "עתידיים בתי ישראל בחור" להקבע ולהטלטל לארץ-ישראל, ולכן כס" פים אין להם שמירה אלא בקרקע — כי עליידי כך זה תשמר גם שארית ההון בי חריל, כמו שכתוב, "יברכך ה' מציון" וגו'.

הכרעה שניה:

למען בנין הארץ בפועל ממש ויוזם פעולות מטעם היהדות הנאמנה כלשון המכתב: "לכן אקוה ואבקש, שממני יראו וכן יעשו כי הגיעה השעה לעשות דברים ממשיים בי פועל, וגדולה מזה הבאתי כמה ענינים ר' הצעות נכבדות עבור אגודת שלומי אמוני ישראל להוציאם אל הפועל — ונכון שההיה אסיפה של מועצת גדולי התורה וגם הא" סיפה הכללית של האגודה (קאנפערענץ) למען הגדל עבודת הישוב בארץ-הקודש בי פעולות ממשיות."

הכרעה שלישית:

כי מצוות ישוב ארץ-ישראל מחייבת והיא תלויה ביכולת ובאפשרות —

גם בנידון זה נאמר במכתב דברים מפורשים: "בטח כבר ידעתם כי בווינה באסיפה של מועצת גדולי התורה החליטו, כי "האגודה" תעסוק בעבודה ממשית בכל המקצועות כי ישוב ארץ-ישראל, מבלי הבט על התנאים הפוליטיים המתחלפים ובאים, וכן היא באמת דעתי, אשר מצוות ישוב ארץ-ישראל שנצטינו בתורתנו הקדושה אי ננה דבר התלוי בזמן — רק בהיכולת והי אפשרות, ולכן גם עתה צריכים להשתמש באפשרות של עכשיו ולעבוד בכל העז, כי בריבוי העולים החרדים לארץ-ישראל תת גדל השפעתם שמה, וזה יגרום שמירת קדו" ש"ת הארץ."

הצמירה 108

ה'תר"ל, 27 סיון 1921

ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור

ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור

ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור

ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור

ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור

ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור
ה"ר"א"ה ומה ע"ה דרבי מגור

"השקפתי בעיניי
ארצנו הקדושה"
הנה פחד ורחב לבני
והתענגתי מזיו כבודת —
במלים אלה נפתחה הא"ר
גרת ההיסטורית מן ה"ר
מסע הראשון לא"י.

אוצר החכמה

אוצר החכמה

זה תצלום נדיר של מרן
זצ"ל, שתוכן (כפי המ"ר
סופר) לדרכון הפולני,
לשם הכנת הנסיעה ה"ר
ראשונה לארץ-ישראל

מלחמה "בנוסח אנגלי", לספוג מפלות אך בסופו של דבר לנצח, ואילו אתה מנחל "מדיניות גר" מנית" המצוינת בנצחונות ללא הרף המולוכיים לבסוף לתבוסה".

קריאתו זו של גרינבוים ביטאה עמדה ציונית לר' חסד כנגד היהדות החרדית דווקא בשעה שהתעוררה ליום תנועה המונית למען בנין ארץ-ישראל — ואין ספק, שחזית מלחמתית זו, שנמשכה מוארשה דרך ג'נבה ועד ירושלים, נתנה את אותותיה והשי פיעה בכיוון בולט ואף הרסני על מימדי העלית ר' מאמצי ההתישבות של יהדות פולין בארץ-ישראל.

והאמת ההיסטורית היא, כי יצחק גרינבוים כמנ" היגה דוברת הראשי של הציונות בפולין, הודרו להביע בפומבי גישה שלילית, לגלגנית וקנטרנית, מיד עם פרסום ההודעות בעתונות על מסעו הראשון והמלהיב של האדמו"ר מגור לארץ-ישראל, בחדשי אדר-ניסן תרס"א.

לענינו כמה גליונות של הבטאון הציוני, "היינט", שיצחק גרינבוים היה מעורביו וכסופו הראשי ה" קבוצה והקובע, מאותם הימים של נסיעת הרבי מגור לארץ-ישראל ומתברר שלפעמים הגיב יצחק גרינ" ביום במאמרים ראשיים בהקשר למסע זה — באמר אחד הוכתר בשם: "אותי עזבו ואת הורתי שמר", והשני: "מאשריך — מתעים". והנה מה שהיה לו, ליצחק גרינבוים, לומר, "לנוכח" מסעו של הרבי מגור לארץ ישראל" בגליון מספר 70 של "היינט" — שהופיע בלשון אידיש:

"— הרבי מגור נוסע כעת לארץ-ישראל עם כל המטכ"ל (גענעראל-שטאב) שלו לבי דוק, אם הכל לא נשחת שם, אם נשאר עוד שם מקום עבור החסידות, אם אפשר ליצור בארץ ישראל, מרכז הצדיקות" ("צדיקים" בלשונה, ביטוי של לעג להגדרת מהות החסידות — ה"ר

ויו טעות לחשוב, כי העתונות הציונית מצדה הת" ייחסה באהדה יתירה למסע-ההתעוררות של האדמו"ר מגור לארץ-ישראל — ואיכסא מסתבא. מתוך היטוט במקורות העתונות של הימים ההם מסתבר, כי מבחינה אינפורמטיבית גרידא הקדישו אמנם גם בטאני הציונות בפולין מקום נרחב למהלך מסעו של הרבי מגור, לעומת זאת התייחס, "המייסד ה" ציוני" הרשמי מתוך עמדה שלילית, שגבלה אפילו בעיונות מפורשת, למסעו של האדמו"ר.

בעתון היומי הורשאל, "קאמענט", שחזית עממי באופי וביטא עמדה ציונית מתונה, נתפרסם ביום כ"ה תמוז תרס"א (3 באוגוסט 1921) דו"ח כזה מועדה ציונית שהתקיימה בלודז:

"— ד"ר רונבלאט (מחוגי הסיעה הציוי גית "עת לבנות") אמר, כי אחת היא לו, מי שירכוש אדמה בארץ-ישראל, ציוני או איש אגודת ישראל ועל זאת השיב לו יצחק גרינ" ביום, המנהיג המוכתר של התנועה הציונית בפולין: "מי חושב אחרת? אולם כאשר האד"ר טודוקסים רוצים לנסוע ל'נצבה (מושב חברי הלאומים, אשר לידו התקיימה ועדת הפיקוח על המאגדת חבריטי בארץ-ישראל — המע" (תיק) והם דורשים את, "הסוכנות היהודית" בארץ-ישראל, אני נלחם כנגדם".

אל הנחל אתם מדיניות של לטיפה, ד"ר רונבלאט! — כך הכריז גרינבוים — אל תוכיח להם חולשתנו. יש ליצור זרם שיסחוף שלנו. צריך לדעת לעמוד במלחמה. צריך להי יות מוכנים לקבל מכות כשהולכים לקרב ול" החזיק עד הנצחון. כי יתכן גם אחרת, להשיג נצחונות אחד אחרי השני ולבסוף להיות מגור צחים. אני חושש, ד"ר רונבלאט, כי אני מנהל

דו"ח מהימון מהמסע ההיסטורי לארץ-ישראל, שהופיע בעתון החרדי בוורשה, "דער יוד" והועתק בעתון העברי — "הצפירה".

באחד המסעות
לארץ-הקודש
(אח"ח 1234567)

משה

(אח"ח 1234567)

ובסגנון עויין ולגלגני כזה מסייר המנהיג הציוני
אלהא :

של האדמו"ר מגור ב-
בית-הנתיבות באחת מת-
חנות-המערב לארץ-ישראל

כנגד הציונות בשאט-נפש ובקיצוניות אכזרית... ר'
למעלה מחמישים שנה לאחר פרסום מאמר מביש
זה נרשם מעשה-הבגידה מחפיר של בן-קיבוץ, המוסר
את נפשו לשטן והתגרב מרצונו לשרת את חברי-
המרצחים של "פתח", התנועה החבלנית הערבית —
והיכן צמחו שורשי הבגידה הזאת? דווקא בקיבוץ
השמאלני ג'ושואה, אשר בו התגורר בשנות חייו
האחרונות יצחק גרינבוים בנו שהיה שם, המדריך
הראשי של הדור הצעיר, אשר מהם קם ויצא ה'
בוגד אורי אדיב — — —

ואשר לתנועת החסידות בכללה ולחסידות גור
בפרט, אשר שאפה — כדברי גרינבוים — להצמד
ולהידבק בארץ הקודש — הלא זכינו לראות במו
עינינו את התהליך של תקומת התורה והשתרשות
החסידות בארץ-ישראל.
כה להי!

יצחק מ. שמואל

שאין בה לראות אף שמץ של רגש נקמנות או שמחה
לאיד, הם וחלילה! אלא שהיא מוכתבת מתוך ה'
צורך הנפשי להגיב בצורה כלשהי נגד מבוי הכמים
ומחללי כבוד התורה.
והערה קצרה זו, הניתנת בהמצית הקיצור ויש
בה יותר מן הרמיזה מאשר מהכתיבה המפורשת
(ויש, לצערנו עוד, "חומר" להרחיב את ה'
דיבור בגידות), מתייחסת למשפט אחד מתוך מאמר-
ההסתערות של יצחק גרינבוים, המתאר בהדרגת
סיפוק שכזו את, "שדידת הנוער מבתי החסידים".

★

והנה, באינו מידה, "לעג לו הגורל" (אם להשתמש
בביטוי שגור מעין סגנונו של יצחק גרינבוים), ל'
מנהיג ציוני זה? עשר שנים לאחר פרסום כתב-
מסתד זה עבר רעש גדול ונורא בפולין, שעה ש'
נתפס ונאסר אחד מבניו של יצחק גרינבוים כאחד
מראשי התנועה הקומוניסטית המתרחקת, שנלחמה

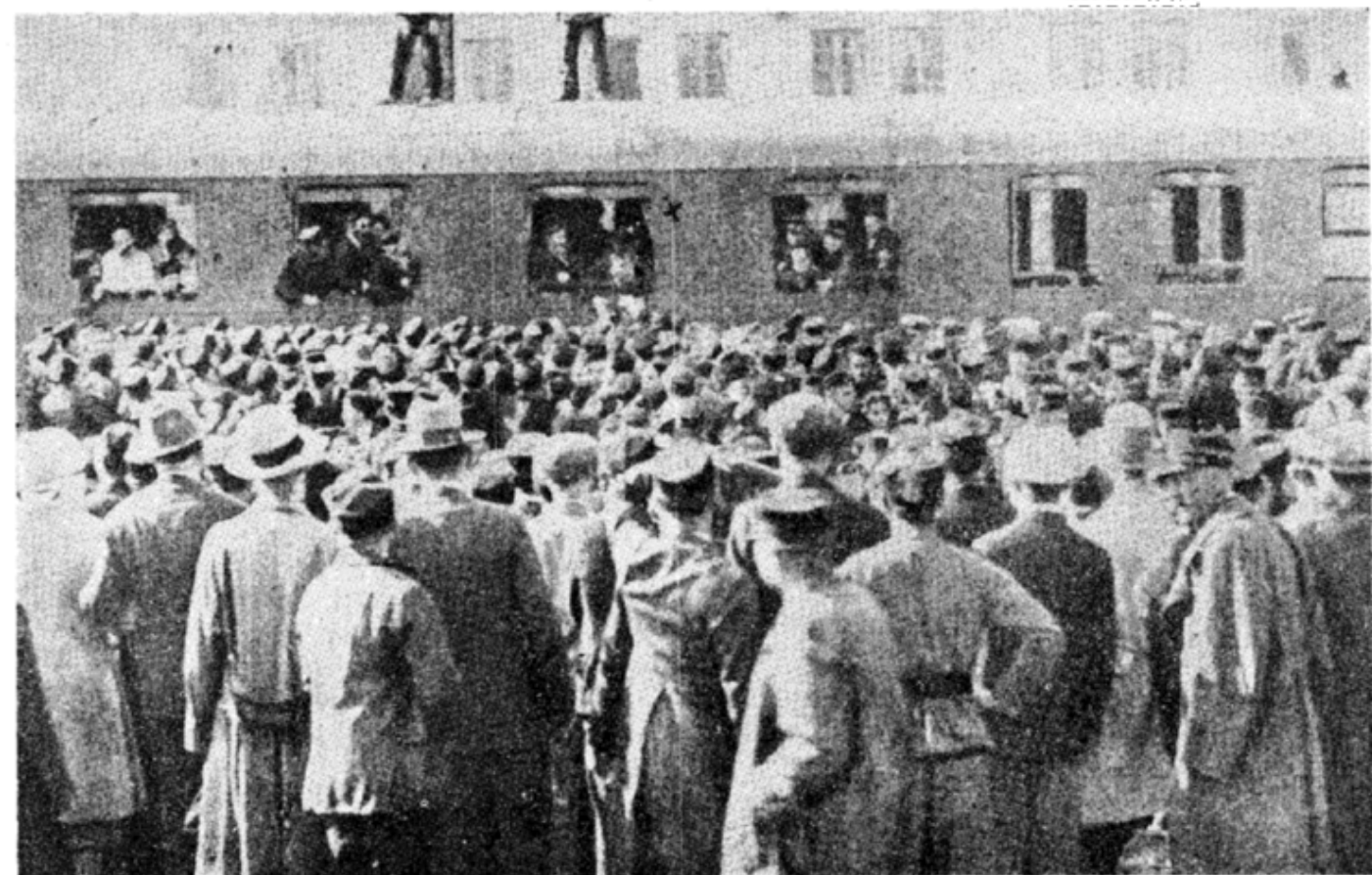
מעתיק), אשר אצלנו זה נוטה מכבר לנפילה חו-
קה... המחפכה, המלחמה תקופת הכיבוש, תחרי-
תה של פולין, על כל השינויים העמוקים במ-
ציאות פה שנתחוללו בעקבותיהן — כל זה
בלבל וויעזב את עולם החסידות עולמם של
הצדיקים. כלפי חוץ נשאר עוד ההדר שמלפנים.
עוד נוסעים אל הצדיקים, נוהים אחריהם, אבל
האמונה בהם — נפלה מכבר... וחיים קורעים
מהם. "אבר מן החי" (לעבדדיגע שטיקער).
לכל בית אמיד חדר השטן הגדול את בניי
הנוער, בכל בית עני משפיע הרעב. "לצאת ל'
עבודה" וכחוצאה מכך לעבור אל העולם אשר
בו שולטת הקליפה רחמנא ליצלן...

ובסגנון עויין ולגלגני כזה מסייר המנהיג הציוני
אלהא :

"לכן נוסע הרבי מגור לארץ-ישראל, הוא
שואף להידבק עם ארץ הקודש, אולי הקדושה
המחוללת שלו תינצל ואף תתאושש... האם הוא
יצליח בכך? אין ספק, כי לא יצליח... לחץ
הצירה בארץ, הצורך להבטיח חיים וקיום יביי
או את האורטודוקסיה, את החסידות ואת ה'
רביים בהתנגשויות קשות וחמורות יותר ויותר
עם החיים... שם יהיו נאלצים להתכופף ולהת-
כופף, אך לא יוכלו לעשות זאת כמו בגלות —
להתכופף רק במובן החיצוני ואילו מבפנים
להישאר ללא-שינוי... בארץ-ישראל התהליך
של התכופפות יהיה פנימי, עמוק — — —"

כיצד ניכל להגיב כיום הזה עם קריאת מאמר תוק'
פני וארסי כזה, הגדוש עובדות מסולפות וחפועם
ברגשות בוז ומשטמה? מוטב להבליג ולהעמיד זה
מול זה את המולטוס הגס והקנטרני הזה של כתיבת'
פולסתר שכוון לעומת סגנונו הנלהב והנללב במכתבו
של האדמו"ר מגור, ההדור אהבת ארץ-ישראל התי-
מסרות לבנין הארץ ונאמנות לשוב בארץ ללא כל
תנאי ועל אף כל הנסיבות.

יבכל זאת איננו פקורים מהערת-סיום נוקבת אחת.
(אח"ח 1234567)

כזו היתה וורשה החסידית — כפי שהיתה

המונים צבאו על קרן-הרכבת בבית-הנתיבות המרכזי של וורשה, והאדמו"ר מגור ניצב ליד החלון לחלק ברכת-פרידה